پشت پرده واردات روغن چیست؟

هزینه خرید تضمینی دانه‌های روغنی امسال معادل هزار میلیارد تومان است در حالی‌که ارزش واردات دانه‌های روغنی در ۹ ماهه امسال برابر با ۳۹ هزار میلیارد تومان (بر اساس قیمت دلار آزاد) است. به نظر می‌رسد سود هنگفتی که با تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی برای واردات دانه‌های روغنی نصیب واردکنندگان می‌شود مانع اصلی افزایش تولید داخلی و خودکفایی دانه‌های روغنی است.

به گزارش پایگاه خبری صنعت غذا و کشاورزی(اگروفودنیوز)، روزنامه «ایران» در ادامه نوشت: روغن‌های خوراکی بعد از ذرت از نظر ارزشی بیشترین سهم از واردات کالاهای اساسی با ارز ۴۲۰۰ تومانی را دارد. براساس آمار گمرک، در ۹ ماهه امسال ۷هزار تن ذرت وارد شده که ارزش آن معادل ۲میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار است اما روغن با یک میلیون و ۵۰۰ هزار تن واردات ارزشی برابر ۲میلیارد و ۷۱ میلیون دلار دارد. یعنی با اینکه وارداتِ روغن از نظر وزنی ۶ هزار تن کمتر از ذرت است ولی ارزش آن تقریباً برابر با ذرت است. دانه‌های روغنی نیز در رده پنجم واردات کالاهای اساسی از نظر ارزشی قرار دارد.

روغن‌های خوراکی با یک میلیون و ۵۲۹ هزار و ۱۵۲ تن به ارزش ۲ میلیارد و ۸۱ میلیون و ۷۷۵ هزار و ۳۷ دلار و رشد ۱۰۲ درصدی در وزن و ۲۳۱ درصدی در ارزش در جایگاه دوم واردات کالاهای اساسی و انواع دانه‌های روغنی با یک میلیون و ۹۹۰ هزار و ۳۳۵ تن به ارزش یک میلیارد و ۳۹۴ میلیون و ۳۰۶ هزار و ۲۲۶ دلار و رشد ۸ درصدی در وزن

و ۴۷ درصدی در ارزش، در رده پنجم واردات کالاهای اساسی در ۹ ماهه امسال قرار دارد.

واردات این میزان روغن و دانه‌های روغنی در حالی است که بر اساس برنامه‌ای ۱۰ ساله از سال ۹۴ تا ۱۴۰۴ باید به خودکفایی ۷۰درصدی در تولید دانه‌های روغنی می‌رسیدیم، اما تنها ۱۰درصد از این برنامه محقق شد. از سوی دیگر با توجه به ظرفیت خالی کارخانجات تولید روغن، افزایش تولید دانه‌های روغنی با پر کردن این ظرفیت خالی، نیاز به واردات روغن خوراکی را هم کاهش می‌داد.

ظرفیت تولید روغن در کارخانه‌های ما ۴ میلیون و ۵۰۰ هزار تن است در حالی که نیاز سالانه یک میلیون و ۵۰۰ هزار تن است، به همین دلیل بیشتر کارخانه‌ها با ظرفیت پایین فعالیت می‌کنند و از میان ۴۲ کارخانه تقریباً بیشتر روغن مورد نیاز توسط ۸ کارخانه تولید می‌شود. بنابراین افزایش تولید دانه‌های روغنی می‌تواند ظرفیت خالی مانده کارخانه‌ها را پوشش دهد.

تولید اندک

با اینکه باید تا سال ۱۴۰۴، ۷۰درصد نیاز به دانه روغنی را در کشور تأمین کنیم اما آمار میزان خرید تضمینی دانه‌های روغنی نشان می‌دهد با خودکفایی ۷۰ درصد فاصله زیادی داریم. کلزا، سویا، گلرنگ و آفتابگردان چهار دانه روغنی است که شامل خرید تضمینی می‌شود. در آمار شرکت بازرگانی دولتی آمار خرید گلرنگ و آفتابگران بسیار ناچیز است. دو محصول دیگر یعنی کلزا و دانه سویا نیز در مجموع ۱.۴هزار میلیارد تومان خرید تضمینی داشته است. میزان خرید کلزا بیش از ۱۲۶ هزار تن به ارزش ۱.۳هزار میلیارد تومان و میزان خرید دانه سویا حدود ۱۷ هزار تن به ارزش ۲میلیارد تومان است.

غلامحسین خدرایی، معاون طرح دانه‌های روغنی وزارت جهاد کشاورزی گفت: تولید کلزا امسال ۲۸۰ هزار تن بوده است اما کمتر از نصف آن به دولت تحویل داده شده است چون تولیدکنندگان محصول را به‌صورت مستقیم به کارخانجات می‌فروشند و قیمت خرید کارخانجات ۵ تا ۱۰ درصد بیشتر از خرید تضمینی است.

قیمت خرید تضمینی کلزا امسال هر کیلو ۱۱ هزار تومان و دانه سویا ۱۱ هزار و ۴۱۹ تومان است. برای سال آینده این قیمت‌ها به ترتیب برای کلزا ۱۵ و برای دانه سویا ۱۵هزار و ۳۰۰ تومان تصویب شده

است. در مجموع میزان خرید تضمینی دانه روغنی کلزا و سویا ۱۴۳هزار تن است که با حدود ۲میلیون تن واردات فقط در ۹ ماه، فاصله زیادی با خودکفایی دارد.

معاون طرح دانه‌های روغنی در خصوص علت عقب ماندن تولید دانه های روغنی از برنامه افزایش تولید گفت: ارز ۴۲۰۰ تومانی به واردات روغن و دانه های روغنی اختصاص می یابد، همین موضوع واردات را بسیار سودآورتر از تولید کرده است. از سوی دیگر کارشناسان معتقد هستند مشکل اصلی کشاورزان زمین خرد است. زمین خرد باعث افزایش هزینه‌های تولید شده است. در ایران به‌دلیل آنکه اراضی کشور کوچک هستند هزینه تولید همیشه بالاتر از قیمت جهانی است و تا زمانی که این موضوع حل نشود در کل افزایش قیمت خرید تضمینی هم برای کشاورزی سودی ندارد.

مقایسه ارزش خرید و ارزش واردات

دانه‌های روغنی و روغن جزو ۷ قلم کالای اساسی (ذرت، روغن خوراکی، گندم، دانه‌های روغنی، دارو و کالاهای پزشکی، کنجاله سویا و جو) است که از میان ۲۵قلم کالای اساسی (اعلام شده در ابتدای کار) باقی ماند و با ارز ۴۲۰۰ تومانی وارد می‌شود. کارشناسان اقتصادی و فعالان حوزه تولید و بازار معتقدند به صرفه بودن واردات و سود بالای آن، باعث شده افزایش تولید و خودکفایی مورد توجه نباشد. با اینکه واردات روغن و دانه روغنی با ارز ۴۲۰۰ تومانی است اما روغن خوراکی در همین یکسال اخیر دوبار افزایش قیمت داشته است. در آخرین آمار مربوط به قیمت کالاهای خوراکی که مرکز آمار برای آذرماه منتشر کرده است، یک بطری ۹۰۰ گرمی روغن مایع در آذر امسال نسبت به ماه قبل (آبان) ۰.۷ درصد و نسبت به ماه مشابه سال قبل ۳۸.۱درصد رشد قیمت دارد. یک کیلو روغن نباتی جامد نیز در آذر امسال نسبت به آذر سال قبل ۱۱.۵ درصد افزایش قیمت دارد. روغن از نیمه دوم سال ۹۹ همواره در صدر تورم کالاهای خوراکی قرار داشت که این روند تا شهریور ماه گذشته نیز ادامه داشته است.

به این ترتیب کالایی که تقریباً در میان کالاهای وارداتی بیشترین ارز ۴۲۰۰ تومانی را برای واردات دارد اما رشد قیمتی و تورم بالا هم دارد. به اعتقاد فعالان اقتصادی سود و رانت بالایی که در واردات روغن و دانه‌های روغنی وجود دارد مانع اصلی برای افزایش تولید داخلی است. ۳۹هزار میلیارد تومان واردات در برابر هزار میلیارد

تومان خرید تضمینی یعنی سهم تولید داخل از این بازار فقط ۲.۵درصد است.

از طرفی آن‌طور که یزدان سیف، مدیرعامل شرکت بازرگانی دولتی خبر داده است بیشترین ارز دولتی برای واردات روغن در اختیار شرکت بازرگانی دولتی قرار می‌گیرد چون این شرکت حدود ۸۰ درصد روغن مورد نیاز کارخانجات را از محل ذخایر استراتژیک تأمین می‌کند. به نظر می‌رسد افرادی چه در بخش خصوصی و چه در بخش‌های دولتی سود بالایی از واردات روغن و دانه‌های روغنی کسب می‌کنند و همین سود بالا مانع اصلی در برابر خودکفایی تولید دانه‌های روغنی است. با توجه به قیمت خرید تضمینی دانه‌های روغنی حتی اگر کل نیاز در داخل تولید و برای خرید تضمینی آن از طرف دولت هزینه پرداخت شود، عدد کمتر از عدد واردات خواهد بود. بر فرض اینکه تا پایان امسال ۴میلیون تن روغن و دانه روغنی وارد شود هزینه واردات آن حدود ۹۰هزار میلیارد تومان است. اگر تولید دانه روغنی به ۱میلیون تن برسد و متوسط قیمت خرید تضمینی آن را ۲۰ هزار تومان در نظر بگیریم هزینه آن ۲۰هزار میلیارد تومان خواهد شد.

سرویس خبری: صنعت غذا

منبع: روزنامه ایران